

Neljapäev, 15. jaanuar 2015

P8_TA(2015)0014

Sõnavabadus Türgis: ajakirjanike ja meediaväljaannete juhtide hiljutised vahistamised ning süstemaatiline surve meediakanalitele**Euroopa Parlamendi 15. jaanuari 2015. aasta resolutsioon sõnavabaduse kohta Türgis seoses ajakirjanike ja meediajuhtide hiljutiste vahistamistega ning süstemaatilise survega meediale (2014/3011(RSP))**

(2016/C 300/09)

Euroopa Parlament,

- võttes arvesse oma varasemaid resolutsioone Türki kohta,
 - võttes arvesse üldasjade nõukogu 16. detsembri 2014. aasta järeldusi,
 - võttes arvesse Euroopa Nõukogu inimõiguste voliniku 15. detsembri 2014. aasta avaldust,
 - võttes arvesse komisjoni asepresidendi ja liidu välisasjade ja julgeolekupoliitika kõrge esindaja ning Euroopa naabruspoliitika ja laienemisläbirääkimiste voliniku 14. detsembri 2014. aasta ühisavaldust,
 - võttes arvesse 8. oktoobri 2014. aasta Türki 2014. aasta eduaruannet,
 - võttes arvesse komisjoni 26. augusti 2014. aasta Türki suunavat strateegiadokumenti (2014–2020),
 - võttes arvesse 1996. aasta kodaniku- ja poliitiliste õiguste rahvusvahelist pakti, eriti selle artiklit 19,
 - võttes arvesse kodukorra artikli 123 lõikeid 2 ja 4,
- A. arvestades, et 14. detsembril 2014 vahistas Türki politsei mitmeid ajakirjanikke ja meediajuhte, nende seas ajalehe Zaman peatoimetaja Ekrem Dumanlı ning meediakontserni Samanyolu Broadcasting peadirektori Hidayet Karaca; arvestades, et Istanbuli kohtuniku välja antud vahistamismääruses väidetakse, et need isikud on kriminaaluurimise all seoses kuulumisega organisatsiooni, mis „surveavaldamise, hirmutamise ja ähvarduste abil püüdis haarata riigis võimu” ning tegi seda „valede abil, võttes inimestelt vabaduse ja võltsides dokumente”;
- B. arvestades, et osa 2014. aasta detsembris vahistatud isikutest on vabastatud; arvestades, et 19. detsembril 2014 teatas Istanbuli kohus Ekrem Dumanlı vabastamisest, jättes ta kohtu järelevalve alla ja kehtestades talle reisikeelu kuni kriminaaluurimise lõpetamiseni, kuid jättis Hidayet Karaca kuni uurimise lõpuni vahi alla; arvestades, et Istanbuli kohus lükkas 31. detsembril 2014 tagasi prokuröri vastuväite Ekrem Dumanlı ja veel seitsme isiku vabastamisele;
- C. arvestades, et valitsuse reageering väidetavatele korrupsioonijuhtumitele 2013. aasta detsembris pani tõsise kahtluse alla kohtusüsteemi sõltumatuse ja erapooletuse ning näitas kasvavat sallimatust poliitilise opositsiooni, avalike protestide ja kriitilise meedia suhtes;

Neljapäev, 15. jaanuar 2015

- D. arvestades, et Türgis on juba väga palju vangi pandud ajakirjanikke ja kohtuprotsessi ootavaid ajakirjanikke ning paari viimase aasta jooksul on tugevnenud surve meediale, sealhulgas meediakontsernide omanikele ja juhtidele, samuti sotsiaalmeedia- ja veebiplatvormidele; arvestades, et poliitikute ähvardavad sõnavõttud ja kriitiliste ajakirjanike vastu algatatud kohtuprotsessid koos meediasektori omandistruktuuriga on viinud meedia omanike ja ajakirjanike seas laialdase enesetsensuurini, samuti ajakirjanike vallandamiseni; arvestades, et enamasti esitab Türgi valitsus ajakirjanikele süüdistused riigi terrorismivastase seaduse (TMK) ja karistusseadustiku „terroriorganisatsioonidega” seotud artiklite alusel;
- E. arvestades, et 6. jaanuaril 2015 vahistati Diyarbakiris Madalmaade korrespondent Frederike Geerdink, politsei kuulas ta üle ja vabastas samal päeval pärast seda, kui oli sekkunud Madalmaade välisminister, kes oli sel ajal Türgis visiidil, ning 7. jaanuaril 2015 vahistati teine Madalmaade ajakirjanik Mehmet Ülger Istanbuli lennujaamas enne väljalendu, kuulati politseijaoskonnas üle ja lasti samal päeval vabaks;
- F. arvestades, et õigusriigi põhimõtte ja põhiõiguste, sealhulgas sõnavabaduse austamine on ELi kesksed väärtused, mida Türgit ametlikult kohustab järgima tema ELi liikmeks saamise taotlus ja sellega seotud läbirääkimised ning Euroopa Nõukogu liikme staatus;
- G. arvestades, et EL ja selle liikmesriigid on teravalt kritiseerinud 14. detsembril 2014 toimunud vahistamisi ning öelnud, et need „on vastuolus Euroopa väärtustega” ja „on vastuolus meediavabadusega”; arvestades, et president Erdoğan on ELi kriitika kindlalt tagasi lükanud;
1. mõistab hukka hiljutised politseihaarangud ning mitmete ajakirjanike ja meedia esindajate vahistamise Türgis 14. detsembril 2014; rõhutab, et selline tegevus seab kahtluse alla õigusriigi põhimõtte ja meediavabaduse austamise, mis on üks demokraatia aluspõhimõtteid;
 2. tuletab meelde, et vaba ja mitmekesine ajakirjandus on iga demokraatliku ühiskonna lahutamatu osa, nagu ka nõuetekohased menetlused, süütuse presumptsioon ja kohtusüsteemi sõltumatus; rõhutab seetõttu, et viimast vahistamisi silmas pidades on kõikide juhtumite puhul vaja (i) anda igakülgset ja läbipaistvat teavet süüdistavatele esitatavate süüdistuste kohta, (ii) tagada süüdistatavatele täielik juurdepääs süüdistavatele tõenditele ning täielik õigus kaitsele, samuti (iii) tagada nende juhtumite nõuetekohane käsitlemine, et teha viivitamata ja kahtlusteta kindlaks süüdistuste õigsus; tuletab Türgi ametiasutustele meelde vajadust olla äärmiselt tähelepanelik, kui küsimuse all on meedia ja ajakirjanikud, sest sõnavabadus ja meediavabadus on demokraatliku ja avatud ühiskonna toimimise seisukohast endiselt keskse tähtsusega;
 3. väljendab muret tagasilöökidest pärast demokraatlike reformide elluviimisel, eriti valitsuse kasvava sallimatuse pärast avalike protestide ja kriitilise meedia suhtes; märgib sellega seoses, et 14. detsembril 2014 toimunud vahistamised kuuluvad kahetsusväärsesse katsete jadasse survestada ja piirata veelgi enam ajakirjandust ja meediaväljaandeid, sealhulgas internetipõhist sotsiaalmeediat ja foorumeid; märgib, et veebisaitide keelustamine Türgis on võtnud ebaproportsionaalsed mõõtmised; peab taunitavaks eelvangistuses – mis tähendab tegelikult karistust – viibivate ajakirjanike arvu ning kutsus Türgi õigusasutusi üles neid juhtumeid võimalikult kiiresti läbi vaatama ja lahendama;
 4. nõuab tungivaltp, et Türgi töötaks reformide nimel, millega kehtestataks piisav kontroll ja tasakaal, et tagada täielik vabadus, sealhulgas mõtte-, sõna- ja meediavabadus, demokraatia, võrdõiguslikkus, õigusriigi põhimõtte ja inimõiguste austamine;

Neljapäev, 15. jaanuar 2015

5. rõhutab ajakirjandusvabaduse ja demokraatlike väärtuse austamise olulisust ELi laienemisprotsessis; rõhutab, et Türgi õigusraamistiku paljud sätted ja nende tõlgendamine kohtusüsteemi liikmete poolt takistavad jätkuvalt sõnavabaduse, sealhulgas meediavabaduse kasutamist; tuletab meelde, et sõnavabadus ja meedia mitmekesisus on Euroopa väärtuste keskmes ning sõltumatu ajakirjandus on demokraatliku ühiskonna jaoks hädavajalik, kuna see võimaldab kodanikel aktiivselt ja informeeritult kollektiivsetes otsustusprotsessides osaleda ning tugevdab seega demokraatiat; nõuab tungivalt, et Türgi valitsus käsitleks sellega seoses meediavabadust prioriteetse küsimusena ning looks piisava õigusraamistiku, et tagada rahvusvahelistele standarditele vastav pluralism; nõuab samuti, et lõpetataks kriitilistele väljaannetele ja ajakirjanikele surve avaldamine ja nende hirmutamise;
 6. märgib, et Euroopa inimõiguste konventsiooni rikkumiste vältimise tegevuskavas ei nähta ette terrorismivastase seaduse ja kriminaalkoodeksi kõikide selliste sätete läbivaatamist, mida on kasutatud sõnavabaduse piiramiseks; rõhutab, et neid seadusi tuleb reformida esmajärjekorras;
 7. rõhutab, et nagu nõukogu 16. detsembril 2014. aastal järeldas, on ajavahemiku 2014–2020 ühinemiseelse abi rahastamisvahendis (IPA II) ette nähtud suurem koosõla rahalise abi ja ühinemiseelse strateegia rakendamisel, sealhulgas põhiõiguste ja -vabaduste täielikul austamisel saavutatud üldise edu vahel;
 8. nõuab, et ühinemiseelse abi rahastamisvahendi raames pöörataks suuremat tähelepanu sõltumatule meediale; rõhutab sellega seoses ühtlasi, kui oluline on toetada ka kodanikuühiskonna organisatsioone, sest üksnes läbipaistev ja hästitoimiv kodanikuühiskond saab suurendada usaldust ja kindlustunnet elava ja demokraatliku ühiskonna eri rühmade vahel;
 9. teeb presidendile ülesandeks edastada käesolev resolutsioon nõukogule, komisjonile, komisjoni asepresidendile ja liidu välisasjade ja julgeolekupoliitika kõrgele esindajale ning Türgi valitsusele ja parlamendile.
-